

Fossilfritt 2030 - Drivmedelsomställning med offentlig sektor i Östra Mellansverige

Sammanfattning

BioDriv Öst AB ansöker om 13 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 3 902 059 kr för projekt Drivmedelsomställning med offentlig sektor i Östra Mellansverige under perioden 2026-04-01—2029-09-30.

Projektet syftar till att stärka näringslivets konkurrenskraft och samhällets krisberedskap genom att på regional nivå underlätta övergången till fossilfria drivmedel, ny fordonsteknik och resilient energiinfrastruktur. Genom expertstöd, samverkan och gemensamma strategier får kommuner och regioner bättre förutsättningar att driva omställningen effektivt och kostnadssmart.

Skäl för det föreslagna beslutet

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Klimat, miljö och energi.

Projektet bidrar till alla tre övergripande mål i den regionala utvecklingsstrategin. Främst minskar projektet klimatpåverkan genom omställning till el- och biogasfordon, vilket även bidrar till en giftfri miljö med lägre luftföroreningar och ökad användning av förnybar energi. Under målet om hög och jämlik livskvalitet främjas god och jämlik folkhälsa då minskade NO_x-utsläpp och lägre buller förbättrar människors hälsa. Långsiktigt stärker projektet regionens konkurrenskraft genom att underlätta näringslivets omställning, öka entreprenöriell aktivitet och skapa fler företagsetableringar, vilket driver tillväxt och nationell attraktionskraft.

Regional tillväxtnämnd har fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2024-02-09 § 2). Projektet bedöms ligga i linje med den prioriterade inriktningen Projekt som bidrar till att skapa en långsiktig och hållbar omställning av Örebro län.

Medel söks också från det regionala strukturfondsprogrammet för investeringar i regional tillväxt och sysselsättning Östra Mellansverige.

Bakgrund

Majoriteten av Sveriges fordonsförsäljning och drivmedelsförbrukning är fortfarande beroende av fossila bränslen med sårbara leveranskedjor, vilket bidrar till nästan hälften av utsläppen i Östra Mellansverige (ÖMS). Försvarsberedningen och regionala aktörer betonar vikten av att minska dieselberoendet och öka användningen av fossilfria, decentraliserat producerade drivmedel för att stärka både näringslivets konkurrenskraft och totalförsvaret.

Kommuner och regioner spelar en avgörande roll i omställningen till fossilfrihet och i att stärka beredskapen, men behöver stöd för att fatta välgrundade beslut på en komplex och föränderlig marknad. Projektet Fossilfritt 2030 har varit viktigt för att tillhandahålla expertis inom drivmedel, infrastruktur, miljö, ekonomi, juridik och beredskap, samt för att främja gemensamma strategier inom offentlig upphandling och laddinfrastruktur.

Lärdomar från pågående projekt visar att laddinfrastruktur, krisberedskap och upphandling har varit områden som matchat väl med det som efterfrågats. Vissa förflyttningar och omvärldsförändringar har dock skett under projekttiden. Nya utmaningar som behöver bemötas framöver är bland annat att förbättra förutsättningarna för normalladdning och laddning av tunga fordon, en stärkt krisberedskap kopplat till transport- och drivmedelsförsörjning med fossilfria drivmedel, samt behovet av en ökad uppföljning av krav på fossilfria fordon och drivmedel för att främja en sund konkurrens.

Regionala planer för elfordons- och drivmedelsinfrastruktur är grundläggande för fortsatt arbete där kommuner och regioner är centrala aktörer.

Sist men inte minst är det långa processer och det tar tid att genomföra dessa förändringar i offentlig sektor. En uthållighet behövs därmed över tid för att komma i mål. Målgrupperna har fortsatt ett stort behov av och efterfrågar stöd inom de aktuella områdena.

Projektets främsta målgrupp är tjänstepersoner och beslutsfattare i kommuner och regioner inom ÖMS. De får stöd i att driva omställningen till fossilfria drivmedel genom kunskapsutbyte, rådgivning och samverkan. Sekundärt riktar sig projektet till andra offentliga aktörer och små- och medelstora företag (SMF). Offentlig sektor är en kritisk aktör för näringslivets gröna omställning och stärkt krisberedskap.

Övergripande mål

- Stärkt konkurrenskraft för regionalt näringsliv och förbättrad beredskap i samhällsviktig verksamhet.

Tjänsteställe, handläggare

Analys och strategi, Lena Kihl

Projektforum

2025-09-29

Projektbeskrivning

Dnr: 25RS9937

- Minskade klimatutsläpp genom ökad andel förnybara och regionalt producerade drivmedel.
- Hållbar regional utveckling med fler gröna jobb, ökad innovationsförmåga och förbättrad folkhälsa.
- Tryggare energiförsörjning och en stärkt totalförsvarsförmåga vid kriser tack vare lokal produktion och lagring av drivmedel.
- Långvarig förändring i offentliga organisationers beslutsfattande som möjliggör en fortsatt grön omställning även efter projektets slut.

Indikatorerna för projektets levererade resultat på kort sikt (under projekttiden) är minskad klimatpåverkan (minst 3000 ton CO₂ekv/år), antal olika insatser (t.ex. upphandlingar, strategier/analyser, nya fordon, ny infrastruktur, nätverk, nya metoder) organisationer som fått stöd (minst 20), utvecklat nya processer (minst 20) eller involverats på andra sätt. Ökad kunskap följs upp genom enkäter efter olika aktiviteter. Projektets externa utvärderare kommer samla in underlag och genomföra utvärdering av om målgruppen fått ökad kunskap genom projektets aktiviteter. Projektledningen kommer även samla in deltagarlistor med könsuppdelad statistik att bidra till löpande dokumentation om indikatorer kopplat till antal deltagare, fördelning män/kvinnor etc. Indikatorerna gäller för ÖMS som helhet, men BioDriv Öst kommer att eftersträva en god fördelning av insatser mellan länen.

Projektmål

- Ökad användning av fossilfria drivmedel i offentlig sektor genom nya styrdokument, upphandlingar och kravställning.
- Utbyggnad och bättre nyttjande av ladd- och tankinfrastruktur, särskilt för tunga fordon och på landsbygden.
- Förbättrad kunskap och strategier för krisberedskap kopplad till fossilfria drivmedel.
- Ökad samverkan inom regionen för att skapa enhetliga och effektiva lösningar som underlättar näringslivets investeringar och omställning.

Delmål

- Öka antalet beslutade styrdokument och etablerade strukturer hos projektdeltagarna för att främja utbyggnaden av laddinfrastruktur i kommuner och län.
- Stödja projektdeltagarna i att bygga eller planera ny ladd- och tankinfrastruktur för fossilfria drivmedel i både stad och landsbygd, samt öka användningen och kunskapen om befintlig infrastruktur med fokus på beredskap.
- Öka antalet beslutade styrdokument och krav på fossilfria drivmedel (inklusive el) vid upphandling där fordon och arbetsmaskiner används mycket. Förbättra kunskapen om

miljömässiga och sociala hållbarhetskrav samt utveckla nya kravställningsmetoder för stärkt försörjningstrygghet vid kris.

- Öka andelen fossilfria fordon och arbetsmaskiner i projektdeltagarnas interna verksamheter samt förbättra kunskapen om fordonsstrategier och intern infrastruktur för att stärka beredskapen.
- Öka kunskapen om hur krisberedskap kan stärkas genom ökad produktion, användning och lagerhållning av regionalt och inhemskt producerade fossilfria drivmedel.

Aktiviteter

Projektuppstart och löpande avstämningar

- Uppstartsmöten med projektpartners för nulägesanalys och aktivitetsplanering.
- Fortlöpande avstämningar och anpassning av planen i nära dialog med målgruppen.
- Gemensamma strategier och drivmedelsprioritering enligt regionala planer följs.

Främjande av resilient ladd- och tankinfrastruktur

- Rådgivning till kommuner och regioner om strategisk och operativ utbyggnad av ladd- och tankinfrastruktur.
- Stöd till näringslivet för nya affärsmodeller och krisberedskap kopplat till infrastrukturen.
- Insatser för att underlätta etablering och finansiering av fossilfri infrastruktur i både stad och landsbygd.

Kunskapshöjande insatser och samverkan inom ladd- och tankinfrastruktur

- Ledning av nätverk, seminarier och samverkansgrupper för erfarenhetsutbyte.
- Framtagande och spridning av mallar och informationsmaterial storregionalt och nationellt.
- Påverkansarbete för styrmedel och riktlinjer som stödjer omställningen.

Fördjupande analyser för utveckling av resilienta bussdepåer

- Utredningar och pilotprojekt för bussdepåers utformning med fokus på krisberedskap.
- Workshops, studiebesök och dialoger för kunskapsbyggnad och spridning av resultat.

Stöd i offentliga upphandlingar

- Expertstöd och vägledning för att ställa miljökrav i upphandlingar av transporter.
- Leverantörsdialoger, marknadsanalyser och uppföljning av miljökrav.
- Utveckling av metoder och affärsmodeller för hållbar och resilient upphandling.

Kunskapshöjande insatser och samverkan inom upphandling

- Framtagande av vägledningar, mallar och strategier för fossilfria upphandlingar.
- Seminarier och nätverk för att främja gemensamma strategier och storregional samverkan.
- Påverkansarbete för styrmedel på regional och nationell nivå.

Omställning av fordonsflotta och drivmedelsanvändning

- Expertstöd vid omställning av fordonsflottor till fossilfria alternativ.
- Analys av fordonsbehov, kostnader och reservkraftslösningar.
- Stöd för rutiner och system för klimatpåverkan och uppföljning.

Kunskapshöjande insatser och samverkan inom verksamhetsfordon

- Ökad kunskap om fossilfria drivmedel och krisberedskap i samhällsviktig verksamhet.
- Ledning av samverkansgrupper, nätverk och seminarier för omställning.
- Gemensamma strategier för inköp av fordon, arbetsmaskiner och drivmedel i regionen.
- Samarbete med offentliga aktörer i Stockholms län för erfarenhetsutbyte.

Ingående kommuner

Samtliga kommuner i Östra Mellansverige.

Perspektiv

Projektet verkar inom ett område som traditionellt präglas av mansdominerade normer – drivmedel, fordon och infrastruktur – trots att kvinnor ofta tar större miljöhänsyn vid val av färdmedel och utgör majoriteten (77 %) av Sveriges kommunanställda. På ledningsnivå är målgruppen ofta relativt homogen, vilket innebär en strukturell obalans i både representation och beslutsfattande. Projektet kommer därför att arbeta aktivt för att inkludera olika perspektiv genom att ta fram material som riktar sig till olika grupper utifrån kön, etnicitet, ålder och bakgrund. Genom att utmana etablerade mönster skapas också möjligheter att identifiera och förändra andra strukturer. Projektet kommer därmed inte bara att bidra till klimatomställning, utan även främja ökad jämställdhet och inkludering samt stärka institutionella strukturer så att omställningen förankras på alla nivåer – bortom individuella initiativ.

Miljö

Projektet stödjer övergång till fossilfria drivmedel (el, biogas, vätgas) genom rådgivning, hållbarhetskrav och upphandlingar. BioDriv Öst integrerar miljö i policyer och analyser. Målet är att minska utsläpp och buller från transporter i regionen.

Mångfald

Projektet syftar till att öka kunskapen om fossilfria drivmedel och underlätta övergången till ny

Tjänsteställe, handläggare

Analys och strategi, Lena Kihl

Projektforum

2025-09-29

Projektbeskrivning

Dnr: 25RS9937

teknik, bland annat genom krav i offentliga upphandlingar. Rådgivning om tank- och laddinfrastruktur ska säkerställa tillgänglighet och trygghet för alla. Många möten och seminarier hålls digitalt för att öka tillgängligheten.

Jämställdhet

Projektet säkerställer jämlikt miljöarbete via styrdokument och beslut på alla nivåer samt jämn könsfördelning bland talare och i styrgruppen. Alla anställda ska bidra lika och ha lika inflytande i omställningen.

Långsiktighet

Projektet samarbetar med systemprojekt och nationella aktörer för att sprida kunskap och skapa synergier, och resultaten kommer att förvaltas långsiktigt av BioDriv Öst.

Uppföljning

Utvärdering och lärande sker i två delar. BioDriv Öst ansvarar för den löpande uppföljningen av projektets aktiviteter, där resultat regelbundet rapporteras till Region Örebro län och i styrgruppsmöten. Kunskap och metoder som utvecklas i projektet sprids genom seminarier, konferenser och samverkan med liknande initiativ regionalt och nationellt. Projektets insatser inom miljö, mångfald och jämställdhet utvärderas kontinuerligt och redovisas i lägesrapporter. Parallellt anlitas en extern utvärderare som, enligt Tillväxtverkets riktlinjer för regionalfondsprojekt, säkerställer att insatserna är relevanta, följer nationell utveckling och att planerade resultat och effekter uppnås.

Resultatspridning

Resultat från projektet kommer spridas till och av projektdeltagare, samverkansparter och övriga intressenter i flera kanaler, exempelvis i sociala medier, på hemsidor etc. BioDriv Öst kommer även ansvara för att genomföra en slutkonferens. Framtagna informationsmaterial och rapporter kommer efter projektets slut att finnas tillgängligt på www.biodrivost.se.

Projektorganisation

Projektet drivs i samverkan mellan samtliga regioner och länsstyrelser i Östra Mellansverige (ÖMS). BioDriv Öst är projektägare, medan Region Örebro län och Region Sörmland är projektpartners. BioDriv Öst ansvarar för övergripande projektledning och samordning.

En samordningsgrupp för projektpartner och medfinansiärer skapas för löpande avstämningar. En styrgrupp med VD för BioDriv Öst och ledningsrepresentanter från huvudfinansiärer träffas minst två gånger per år för beslut och uppföljning. Projektledaren på BioDriv Öst leder styrgruppsmöten.

Avgränsning ordinarie verksamhet

BioDriv Öst är till största delen projektfinansierad och driver ordinarie verksamhet i form av nätverk, hemsida, nyhetsbrev och viss expertservice. Genom projektet Fossilfritt 2030 når man en bredare målgrupp och kan bidra med expertis för att stödja fler aktörer i fossilfrihetsomställningen, något som inte är möjligt inom den ordinarie verksamheten.

BioDriv Öst har tydliga rutiner för att skilja tid- och kostnadsredovisning för projekt och ordinarie verksamhet. Måluppfyllelse mäts och verifieras för att undvika dubbelräkning av klimatnytta.

Kostnads- och finansieringsbudget

Kostnadsslag	2026	2027	2028	2029	Totalt
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Fokus Beredskap och upphandling ÖMS 40%	408 621	642 119	642 119	466 996	2 159 855
Personal: Region Sörmland Ekonom 5%	20 928	38 368	38 368	20 928	118 592
Personal: Region Örebro län Kommunikatör 10%	31 666	77 898	79 845	54 562	243 971
Personal: Region Örebro län Ekonom 5%	27 163	37 122	38 051	26 001	128 337
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Kommunikatör ÖMS 90%	413 729	650 146	650 146	472 833	2 186 854
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Fokus upphandling och laddinfrastruktur ÖMS 90%	643 579	1 011 338	1 011 338	735 519	3 401 774
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Fokus Beredskap och upphandling ÖMS 90%	459 699	722 384	722 384	525 370	2 429 837
Personal: Region Sörmland Projektledare 50%	232 534	426 311	426 311	232 534	1 317 690

Tjänsteställe, handläggare
Analys och strategi, Lena Kihl

Projektforum
2025-09-29

Projektbeskrivning
Dnr: 25RS9937

Kostnadsslag	2026	2027	2028	2029	Totalt
Personal: BioDriv Öst Projektledare, storregional samordning och operativt expertstöd ÖMS 90%	459 699	722 384	722 384	525 370	2 429 837
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Administration och ekonomi ÖMS 40%	183 880	288 954	288 954	210 148	971 936
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Fokus Beredskap och upphandling ÖMS 90%	375 137	589 501	589 501	428 728	1 982 867
Personal: BioDriv Öst Projektmedarbetare Fokus laddinfrastruktur och elfordon ÖMS 55%	393 298	618 040	618 040	449 484	2 078 862
Personal: Region Örebro län Projektledare 80%	220 005	693 429	710 771	485 688	2 109 893
Region Sörmland schablonkostnader 40%	101 385	185 872	185 872	101 385	574 514
Region Örebro län schablonkostnader 40%	111 534	323 380	331 467	226 500	992 881
BioDriv Öst schablonkostnader 40%	1 335 057	2 097 947	2 097 947	1 525 779	7 056 730
Summa bokförda kostnader	5 417 914	9 125 193	9 153 498	6 487 825	30 184 430

Finansiär	2026	2027	2028	2029	Totalt
Offentlig finansiering:					
Region Örebro län 1:1-medel	83 100	778 767	1 051 789	1 988 403	3 902 059
Region Sörmland 1:1-medel	524 597	856 267	856 267	610 346	2 847 477
Region Sörmland	98 000	98 000	98 000	0	294 000
Region Uppsala 1:1-medel	100 000	815 529	559 490	424 981	1 900 000
Region Uppsala	98 000	98 000	98 000	0	294 000
Region Örebro län	98 000	98 000	98 000	0	294 000
Region Östergötland 1:1-medel	255 589	419 617	419 617	305 177	1 400 000
Region Östergötland	98 000	98 000	98 000	0	294 000
Region Västmanland 1:1-medel	378 291	594 458	594 458	432 793	2 000 000
Region Västmanland	98 000	98 000	98 000	0	294 000

Tjänsteställe, handläggare
Analys och strategi, Lena Kihl

Projektforum
2025-09-29

Projektbeskrivning
Dnr: 25RS9937

Finansiär	2026	2027	2028	2029	Totalt
Enköpings kommun	56 296	56 296	56 296	0	168 888
Heby kommun	39 173	39 173	39 173	0	117 519
Håbo kommun	43 487	43 487	43 487	0	130 461
Tierps kommun	42 552	42 552	42 552	0	127 656
Uppsala kommun	156 008	156 008	156 008	0	468 024
Eskilstuna kommun	85 602	85 602	85 602	0	256 806
Flens kommun	39 681	39 681	39 681	0	119 043
Nyköpings kommun	61 172	61 172	61 172	0	183 516
Strängnäs kommun	51 657	51 657	51 657	0	154 971
Västerås stad	112 317	112 317	112 317	0	336 951
Linköpings kommun	116 018	116 018	116 018	0	348 054
Mjölby kommun	46 348	46 348	46 348	0	139 044
Motala kommun	53 753	53 753	53 753	0	161 259
Åtvidabergs kommun	37 734	37 734	37 734	0	113 202
Degerfors kommun	36 639	36 639	36 639	0	109 917
Karlskoga kommun	47 090	47 090	47 090	0	141 270
Lekebergs kommun	36 303	36 303	36 303	0	108 909
Örebro kommun	112 070	112 070	112 070	0	336 210
Länsstyrelsen Uppsala	100 000	100 000	100 000	0	300 000
Tillväxtverket: Europeiska regionala utvecklingsfonden	2 312 437	3 896 655	3 907 977	2 726 125	12 843 194
Summa medfinansiering	5 417 914	9 125 193	9 153 498	6 487 825	30 184 430

Offentligt bidrag annat än pengar					
Länsstyrelsen Örebro län:	114 234	192 394	192 394	102 208	601 230
Länsstyrelsen Östergötland:	57 117	96 197	96 197	51 104	300 615
Länsstyrelsen Uppsala län:	23 313	39 264	39 264	20 859	122 700
Länsstyrelsen Södermanlands län:	57 117	96 197	96 197	51 104	300 615
Länsstyrelsen Västmanlands län:	114 234	192 394	192 394	102 208	601 230
Total offentligt bidrag annat än pengar	366 015	616 446	616 446	327 483	1 926 390

Beslut om medfinansiering från ERUF fattas i december.